

Beata Pawełczyk

Biblioteki klasztorne na przykładzie archiwum i bibliotek Klasztoru Karmelitów Bosych w Czernej

Fides: Biuletyn Bibliotek Kościelnych 1-2 (26-27), 77-87

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BEATA PAWEŁCZYK¹

BIBLIOTEKI KLASZTORNE NA PRZYKŁADZIE ARCHIWUM I BIBLIOTEKI KLASZTORU KARMELITÓW BOSYCH W CZERNEJ

Biblioteki klasztorne od lat towarzyszą rozwojowi Kościoła i uczestniczą w tworzeniu charakteru tej instytucji. Powstają obok innych zróżnicowanych bibliotek kościelnych, tj.: biblioteka papieaska, biblioteka katedralna, biblioteka kapitularna, biblioteka parafialna, seminaryjna, [...] czy instytutów zakonnych.²

Z kart historii dowiadujemy się, iż pierwsze biblioteki i skrytoria pojawiły się w Polsce, w momencie, gdy Mieszko I i jego dwór przyjęli chrzest w 966 r. Podobnie jak w całej średniowiecznej Europie, także i w Polsce główne warsztaty pisarskie znajdowały się przy katedrach biskupich i klasztorach. Rozwój bibliotek klasztornych w Polsce nastąpił w XVI w. kiedy to rozpoczęto gromadzić dzieła z różnych dziedzin. Biblioteki stały się szybko zapleczem naukowym pomocnym w procesie kształcenia kleru, ale także odegrały dużą rolę w szerzeniu kultury umysłowej i religijnej w całym kraju. O ich popularności i ważności świadczyły ofiary, jakie przekazywali ówczesni dostojnicy kościelni oraz profesorowie zaangażowani w szkolnictwo zakonne.

Przykład ofiarności stanowiła Płocka Biblioteka Katedralna, która otrzymała księgozbiór po królu Zygmuncie Auguście (1520-1572) i prymasie Stanisławie Karnkowskim (1520-1603) należący w XVI

¹ Absolwentka Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Jagiellońskiego, obecnie pracuje w Bibliotece OO. Karmelitów Bosych w Czernej.

² Bieńkowski, Ludomir (1976). *Biblioteki Kościelne*. [W:] *Encyklopedia Katolicka*. T. 2. Lublin: Tow. Nauk. Katol. Uniw. Lubel.

wieku do biskupa płockiego Piotra Dunina-Wolskiego (1577-1599).³ W wieku następnym wiele bibliotek klasztornych zostało zniszczonych przez najazd Szwedów na Polskę. Siedemnasty wiek przyniósł upadek całemu bibliotekarstwu polskiemu, był to okres, kiedy to „niewłaściwe” książki płonęły na stosach. Niszczono bezpowrotnie cenne dzieła w tym na przykład inkunabuły – książki wydane do 1500 r. W XVIII wieku powstał mecenat państwowy nad bibliotekami polskimi. Duch oświecenia przenikał również do bibliotek kościelnych, rozpoczynając ich specjalizacje naukowe. W tym czasie bp. Ignacy Krasicki (1735-1801) opisuje swoją słynną wojnę mnichów w poemacie *Monachomachia* (1778), w której karmelita Ojciec Elizeusz radzi odszukać zapomnianą bibliotekę, mówiąc „[...] w księgach i czytaniu cała treść rzeczy [...] Minęły czasy szczęśliwej prostoty, trzeba się uczyć, upłynął wiek złoty.”⁴

Kolejno w skutek rozbiorów i tym samym kasat domów zakonnych w Polsce wiele bibliotek uległo zdekompletowaniu. Najcenniejsze dzieła konfiskowano i wywożono. Sytuacje historyczne, niewątpliwie wpływały również na zmianę charakteru księgozbiorów bibliotek klasztornych. Biblioteki nie gromadziły już tak licznie literatury skierowanej na rozwój duszpasterski oraz pomocnej w prowadzeniu szkół, ale podtrzymywały ducha narodowego. Wiek XIX zwracał natomiast uwagę na zasobność bibliotek. W tym czasie nastąpił w Polsce rozwój towarzystw i zakładów naukowych, przy których tworzyły się księżnice. W Krakowie decyzją Definitorium Prowincji Austriackiej założono wówczas klasztor Karmelitów Bosych pw. Niepokalanego Poczęcia N. M. P., który w roku 1911 stał się też siedzibą Kolegium Teologicznego. Seminarium do dziś kształci alumnów, przekazując im wiedzę z dziedzin duchowości. Zapleczem naukowym dla pracowników i wszystkich studentów jest księgozbiór powstałej tam biblioteki. Kolejne lata to okres I wojny światowej, wtedy to ożywiona działalność towarzystw, instytucji naukowych i bibliotek, w tym zakonnych zanika, żeby ponownie rozwinąć się w latach trzydziestych 20 stulecia. Wszystkie działania służące funk-

³ Graczyk, Waldemar (2005). Kulturowo-religijna rola bibliotek kościelnych. *Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne* 83, s. 22.

⁴ Krasicki, Ignacy (1985). *Monachomachia czyli wojna mnichów*. Warszawa: Krajowa Agencja Wydaw., 78, [1] s.: il. kolor.

cjonowaniu bibliotek, zostały jednak zniszczone przez wybuch II wojny światowej (1939-1945). Starania o ukształtowanie się bibliotek klasztornych i innych były podejmowane ponownie po wojnie, po to, by służyć wiedzą religijną, oraz dla zachowania wartości kulturowych i naukowych. Nie od początku jednak, był to okres przychylny, o czym przypomina nam sprawa „roku 1960”. Wówczas, to w dn. 22 sierpnia, jednocześnie do 67 bibliotek kościelnych wkroczyli przedstawiciele Urzędu Kontroli Prasy oraz Urzędu do Spraw Wyznań, aby zarekwirować – podczas akcji trwającej dwa dni, 12 000 książek. Zabierano głównie literaturę antykomunistyczną, ale także mówiącą o działalności społecznej katolików. Obecnie książki te są sukcesywnie zwracane właścicielom.⁵ Po roku 1989 zmienił się sposób patrzenia na biblioteki kościelne w Polsce. Narastająca świadomość wartości dóbr kulturalnych Kościoła stała się krokiem w kierunku przywrócenia żywotności bibliotek kościelnych dla wspólnej służby człowiekowi.

Przykładem ukazującym karmelitańskie biblioteki klasztorne, jest księżnica Karmelitów Bosych w Czernej. Historia jej powstania sięga XVII w. i jest ściśle związana z powstaniem eremu dla prowincji Karmelitów Bosych w Polsce. Pierwszy księgozbiór, pochodzi z roku 1634 r. i stanowi on dzieła ascetyczne Ludwika de Ponte, przekazany eremitom, przez zakonników z klasztoru w Wiśniczu.⁶ Przez kolejne stulecia księgozbiór sukcesywnie powiększał się a jego zawartość była katalogowana. Dzieła stanowią darowizny z innych klasztorów Karmelitów Bosych, fundacji m.in. Agnieszki Firlejowej z Tęczyńskich, są też związane z kasatami poszczególnych klasztorów karmelitańskich w Polsce. W XIX w. liczne pozycje przywieźli tu zakonnicy austriacy. Od ubiegłego stulecia biblioteka powiększa się dzięki staraniu kolejnych przeorów. Aktualnie jest podzielona na część archiwalną i współczesną.

⁵ Gonet, Krzysztof (2004). Książki skonfiskowane przez Władze PRL w bibliotekach kościelnych w roku 1960, wracają do właścicieli. *FIDES Biuletyn Bibliotek Kościelnych* nr 1-2, s. 205-208.

⁶ Archiwum Prowincji K. B. w Czernej. Sygn. AKW 1 s. 16.

Archiwum klasztorne w Czernej

Archiwalna część ksiąźnicy stanowi dziewiąty zespół Archiwum Prowincji Karmelitów Bosych pod wezwaniem Ducha Świętego.⁷ Obecnie Archiwum klasztorne liczy 3270 starodruków⁸, w tym:

1. 1080 wol. – dawnej biblioteki – „Bibliotheca Conventus Eremitici Sancti Eliae Prophetae Carmelitarum Discalceatorum”
2. 190 wol. – część biblioteki klasztoru Niepokalanego Poczęcia NMP w Krakowie
3. 450 wol. – część biblioteki konwentu ŚŚ. Michała i Józefa w Krakowie
4. 650 wol. – książki z różnymi proveniencjami
5. 900 wol. – książki bez proveniencji.

Inwentarz klasztorny z końca XVII w. i z początku XVIII w. wskazuje, że ksiąźnica eremu w tym czasie posiadała księgozbiór liczący około 1000 dzieł usystematyzowany w 17 działach. Katalog XVIII wieczny *Catalogus Librorum Bibliotheca Conventus Eremitici Sancti Eliae Prophetae Carmelitarum Discalceatorum Conscriptus sub A.R.P.N. Gaudentio a Spiritu Santo* [...], informuje dokładnie o ilości posiadanych książek według lat powstawania poszczególnych dokumentów⁹:

1. 5 dzieł z XV w.
2. 54 dzieła z XVI w.
3. 868 dzieł z XVII w.
4. 81 dzieł z XVIII w.
5. 12 rękopisów o treści religijnej.

Opracowanie księgozbioru czerneńskiego pod względem treściowym, pozwala stwierdzić, że jest on typowy dla bibliotek zakonu karmelitów bosych i specyfiki konwentu eremickiego. Przeważają wydania Pisma św., Ojcowie Kościoła oraz dzieła religijne z uwzględnieniem książek dotyczących życia monastycznego. Wśród

⁷ Wanat, Benignus Józef (1998). *Katalog Archiwum Krakowskiej Prowincji Karmelitów Bosych pw. Ducha Świętego w Czernej*. T. 1: *Dokumenty i zespoły archiwalne*, Kraków: Wydaw. OO. Karmelitów Bosych.

⁸ Wanat, Benignus Józef (1992). *Maryjne sanktuarium karmelitów bosych w Czernej: przewodnik*. Kraków: Wydaw. OO. Karmelitów Bosych, 109 s.: il., mapa.

⁹ Długosz, Józef (1965). *Biblioteka Klasztoru OO. Karmelitów Bosych w Czernej. Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne* 11, s. 110.

nich znajduje się wiele interesujących „karmelitanów”. Z badań historycznych nad księgozbiorem wynika, że w „karmelitankach” odnajdziemy dzieła dotyczące życia zakonnego, na przykład Jana od Jezusa Marii, przywileje karmelitów bosych, instrukcje zakonne i eremickie z lat 1617, 1631, 1684, 1727, dzieła historyków karmelu: Petri a S. Andrea, Philippi a S. Trinitate czy dzieła św. Tomasza z Akwinu z komentarzami autorów karmelitańskich. Wiele książek „nosi ślady” częstej lektury. Szczególnie jest to widoczne na książkach polskich z XVI i XVII wieku. Jak opisuje Jan Długosz znajdują się tu dzieła znanych osobistości, o czym świadczą wpisy proweniencyjne, na przykład Walentego Fontany (1545-1618) rektora Uniwersytetu Krakowskiego – *Opera* Platona, dzieło wydane w 1578 r. Odnajdziemy też wpisy własnościowe fundatorki klasztoru Agnieszki z Tęczyńskich Firlejowej. Na temat szczegółowych zapisków własnościowych w księgozbiornie starych druków i ich znaczeniu historycznym możemy przeczytać w materiałach z sympozjum wygłoszonych przez dr hab. Jolantę M. Marszalską.¹⁰ Na szczególną uwagę w zbiorach czerneńskich, zasługują inkunabuły w których odnajdziemy kolorowe drzeworyty, pięknie zdobione inicjały, oprawy z deski powleczonej skórą. Dziś oprawy są bardzo zniszczone, tylko częściowo zachowały się na nich guzy i okucia ochronne, także pergamin i sam zapis uległy zniszczeniu ze względu na częste używanie. Wśród starodruków Archiwum czerneńskiego, na zainteresowanie zasługuje dzieło Carola Ogiera *Ephemerides sive iter Danicum, Suecicum, Polonicum*¹¹. Z badań nad książką wynika, że wśród starych druków znajdują się również klocki introligatorskie, jeden z nich zawiera na przykład 27 kazań z XVII i XVIII w., inny obejmuje 7 druków z początku 16 w., wśród których znajduje się także 1 inkunabuł. Znajdziemy tu również wiele XVII i XVIII wiecznych poloników, na przykład *Księgi duchowne* św. Teresy, drukowane w 1665 r. w Krakowie. Zjawiskiem niespotykanym w bibliotekach karmelitańskich w Polsce jest fakt posiadania dużej ilości książek w języku

¹⁰ Marszalska M. J. (2005). Zapiski własnościowe w księgozbiornie starych druków Karmelitów Bosych w Czernej i ich historyczne znaczenie w kulturze duchowej i intelektualnej zakonu. [W:] *Cztery wieki karmelitów Bosych w Polsce 1605-2005: praca zbiorowa*, pod red. Andrzeja Ruszały. Kraków: Wydawnictwo OO. Karmelitów Bosych.

¹¹ Długosz, Józef (1965). Biblioteka Klasztoru OO. Karmelitów Bosych..., s. 114.

niemieckim. Podobnie jak to ma miejsce w innych księgozbiorach sprzed 1800 r. również w Czernej, w książkach znajdują się zapiski dotyczące zakonników, spraw codziennych, wydarzeń politycznych czy obyczajów, na przykład notatka dotycząca rozruchów antyhereetyckich w Lublinie w 1620 r.

Aktualnie powadzone są prace nad opracowaniem i katalogowaniem archiwalnego księgozbioru czerneńskiego. Staraniem obecnego Przeora klasztoru o. Kazimierza Franczaka również kilka starodruków została poddana konserwacji i digitalizacji. W latach 90-tych XX wieku starodruki oddzielono od piśmiennictwa wydanego po 1801 r.

Biblioteka klasztorna w Czernej

Biblioteka obejmuje współczesną część księgozbioru, który gromadzi zbiory od 1801 r. w postaci wydawnictw zwartych i wydawnictw ciągłych. Książki i czasopisma są podzielone na dwie grupy dokumentów:

1. dokumenty wydane od 1801 r. do 1900 r. (włącznie) – *Księgozbiór XIX wieczny*
2. dokumenty od 1901 r. do dziś – *Księgozbiór XX/XXI wieku*.

Biblioteka pełni rolę, polegającą na dostarczeniu literatury służącej pomocą w formacji intelektualno-duchowej zakonników i umożliwiającej im realizowanie misji kapłańskiej i zakonnej.¹²

W Bibliotece jest wolny dostęp do półek, każdy zakonnik może sam dotrzeć do szukanej pozycji, co ułatwia rzeczowy podział zbiorów. Zawsze też pomocą służy bibliotekarz.

Charakter Biblioteki określa jej księgozbiór ukierunkowany na historię Kościoła, pisma Ojców Kościoła, hagiografię, dokumenty Kościoła w tym Soboru Watykańskiego II oraz specjalnie wydzielony dział poświęcony papieżowi Janowi Pawłowi II, który zawiera pisma filozoficzne, duszpasterskie, literackie, encykliki, adhortacje, listy, przemówienia, podróże apostolskie, modlitwy. Obok pism, odnajdziemy tu również bogatą biografię Jana Pawła II i opracowania dotyczące Jego nauczania, poglądów i działalności. Księgozbiór biblioteczny zawiera również książki usystematyzowane w następu-

¹² *Regula, Konstytucje i przepisy wykonawcze Zakonu Braci Bosych Najświętszej Maryi Panny z Góry Karmel* (1997). Kraków: Wydawnictwo Karmelitów Bosych.

jących działach: biblistyka, ekumenizm, liturgika – obejmująca teologie liturgii, historii liturgii, księgi liturgiczne, sanktuaria maryjne i monografie miejsc świętych; katechetyka, homiletyka, teologia historyczna, teologia fundamentalna, teologia porównawcza, teologia chrześcijańska wyznań niekatolickich, teologia dogmatyczna zawierająca poddziały: protologia, trinitologia, chrystologia, soteriologia, pneumatologia, eklezjologia, mariologia, józefologia, charytologia, sakramentologia i eschatologia; teologia moralna, tu wyróżniony podział na teologie moralną życia osobistego, obronę życia, etykę życia małżeńskiego i rodzinnego et al.; teologia praktyczna, prawo kanoniczne, teologia pastoralna oraz teologia duchowości w obrębie której książki dzielimy na przykład na prace wydane przed Soborem Watykańskim II, źródła historyczne, rozważania mistrzów życia duchowego, szkoły duchowości, świadectwa duchowe, teologie duchowości systematyczną – antropologie duchową et al.; teologie duchowości praktyczną – modlitwę, kontemplacje, kierownictwo duchowe czy duchowość stanów w Kościele. Ze względu na formację duchową zakonników w bibliotece wyszczególniono 37 działów poświęconych duchowości, ułożonych w układzie hierarchicznym; 24 działy z zakresu duchowości ogólnej i 13 działów obejmujących duchowość karmelitańską. Wymienić tu należy działy poświęcone poszczególnym autorom karmelitańskim, takim jak: św. Jan od Krzyża, św. Teresa z Avila, św. Teresa z Lisieux, bł. Elżbieta od Trójcy Świętej, św. Teresa Benedykta od Krzyża, św. Rafał Kalinowski. W ostatnich latach zgromadzono, wyszczególniono i opracowano tam również działy specjalne takie jak na przykład *Kolekcja lektur czytanych przez św. Teresę z Lisieux* i *Źródła do opracowań duchowości św. Teresy z Lisieux*, zestawione przez bp. Guy Gaucher, OCD (1930-). W Bibliotece czerneńskiej, znajdziemy również pozycje reprezentujące świeckie dziedziny wiedzy jak: psychologia, socjologia, filozofia, pedagogika, historia powszechna, historia Polski, literatura światowa, literatura polska, sztuka, prawo et al.

Nazwą działów, odpowiadają jednocześnie hasła przedmiotowe w katalogu komputerowym i hasła rzeczowe w katalogu kartkowym. Pozwala to w jasny sposób dotrzeć do poszukiwanej pozycji. Sygnatura literowa jest ściśle związana z danym hasłem. Dla przykładu książki ukazujące poszczególnych papieży, ułożone są na półce zatytułowanej: Historia Kościoła powszechnego – papieństwo, zatem takie

samo hasło odnajdziemy w bazie komputerowej oraz szafie katalogowej. Jeśli książka została przydzielona do kilku działów, to zawsze jest układana na półce pod 1-szym hasłem i zostaje jej nadana sygnatura dla tego hasła. Sygnatura składa się z określenia literowo-cyfrowego. Liczba określa kolejność książki w danym dziale. Schemat taki został utworzony na wyłączne potrzeby Biblioteki klasztoru w Czernej i jest dostosowany do zbiorów biblioteki klasztornej.

Księgozbiór XIX wieczny, jest księgozbiorem zamkniętym. Dużą jego część stanowią książki ofiarowane klasztorowi przez ks. Wincentego Smoczyńskiego, proboszcza z Tenczynka. W ostatnich latach dołączono również otrzymane zbiory, likwidowanej biblioteki Sióstr Karmelitanek Bosych z Krakowa-Łobzowa, obejmujące jednocześnie dokumenty karmelu przemyskiego. Księgozbiór powiększył się również o książki przywiezione do Czernej przez zakonników z Francji. Z autopsji należy nadmienić, że jest to księgozbiór wielojęzyczny, odnajdziemy tu pozycje w języku polskim, niemieckim, francuskim, rosyjskim, angielskim, hebrajskim, syryjskim, pisane po łacinie, czcionką gotycką oraz cyrylicą. Księgozbiór jest w trakcie katalogowania komputerowego.

Księgozbiór XX/XXI wieku. Jest to zbiór piśmiennictwa, na którego składają się obok książek i czasopism na przykład studia: *Studia Kościelno-Historyczne KUL*, zeszyty naukowe: *Zeszyty Naukowe KUL*, roczniki: *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne KUL*, zbiory kartograficzne: mapy miast, państw, mapy komunikacji lotniczej et al. Odnajdziemy tu również źródła nie piśmiennicze: bazy danych na CD, DVD, kasety CC, należą do nich: *Przewodnik Bibliograficzny*, bazy tworzone na potrzeby biblioteki, wynikające z jej komputerowego opracowania, zbiory muzyczne, wykłady, filmy, słowniki językowe. Biblioteka czerneńska w miarę możliwości na bieżąco zakupuje nowe wydawnictwa książkowe i prenumeruje czasopisma, gromadzi CD-romy oraz dary, które stanowią ofiary jej czytelników. Zbiory są na bieżąco opracowywane komputerowo. Podobnie jak w księgozbiórze XIX wiecznym, znajdują się tu polonika i piśmiennictwo obcojęzyczne.

W Bibliotece w Czernej prace nad komputerowym katalogowaniem zbiorów prowadzi się od 1997 r. Komputeryzacja Biblioteki została przeprowadzona w ramach umowy z Biblioteką Narodową w Warszawie. Zakupiono program do obsługi baz danych Mak 4.3.

Zostały również zakupione komputery, drukarka, program MAKWWW oraz Apacze w celu udostępniania danych bibliotecznych w sieci lokalnej klasztoru. Obecnie opracowano ponad 20 tyś. woluminów książek, około 100 tytułów czasopism oraz kalendarze, rubrycelle, schematyzmy, imienniczki. Każdy rekord biblioteczny zawiera opis formalny i treściowy. Do dyspozycji zakonników służy katalog komputerowy, który jest udostępniany przez sieć lokalną, dostępną w klasztorze oraz katalog kartkowy – alfabetyczny i działowy znajdujący się w pracowni bibliotecznej. Pracownia, służy również pomocą w dotarciu do poszukiwanej informacji dostępnej przez Internet, można tu również zamówić wydruki bibliografii z tworzonych baz danych lub innych dostępnych w sieci baz, jak Fidkar, Karo, Nukat et al.

Biblioteka w Czernej jest zorganizowana i funkcjonuje w oparciu o zasady wypracowane i aktualizowane przez naukowe biblioteki kościelne. Należy do Federacji FIDES zrzeszającej biblioteki kościelne w Polsce, a w jej ramach do BETH (Bibliothèques Européennes de Théologie). W oparciu o współpracę z Federacją nastąpiła automatyzacja biblioteki. Obecnie w ramach tego współdziałania przedstawiciel biblioteki uzyskuje informacje na temat nowości technicznych stosowanych w bibliotekach, odbywa szkolenia zawodowe, spotyka się z bibliotekarzami zrzeszonych bibliotek w celu wymiany doświadczeń. Biorąc pod uwagę ważność szybkiego dotarcia do informacji i jej przydatność, w najbliższym czasie biblioteka przymierza się do prezentacji swoich bibliograficznych baz danych w Internecie na serwerze Fidkar, stanowiącym multiwyszukiwarkę komputerowych baz bibliotek kościelnych.

W dobie rozwoju bibliotek w Polsce i na świecie, wzrastają również funkcje bibliotek klasztornych, które swoją działalnością stymulują rozwój danego konwentu. Można zatem zaproponować cztery najważniejsze funkcje klasztornej ksiąźnicy karmelitańskiej:

1. strażnik zgromadzonego dziedzictwa
2. centrum wiedzy
3. miejsce pracy naukowej
4. miejsce integracji kulturowej.

Biblioteka jako strażnik zgromadzonego dziedzictwa. Dla domów zakonnych, w których od wieków gromadzi się piśmiennictwo z intencją zachowania jego wartości religijnych, kulturowych i na-

ukowych, jedną z najważniejszych funkcji bibliotek jest strzec je. Bez księgi, bez materialnego przekazu słowa nie byłoby ludzkich dziejów. Dlatego należy szanować, pielęgnować i strzec zgromadzone piśmiennictwo, aby nie groził nam kryzys książki, kryzys przekazu informacji, kryzys cywilizacji.

Biblioteka jako centrum wiedzy. Książki od lat służą człowiekowi, są, zatem nośnikiem humanizmu, nośnikiem treści i słowa. Należy, więc, wspomagać, rozwijać i tworzyć centra ich przechowywania, gdyż pełnią one funkcje centrów wiedzy. Należy pamiętać też o tym, iż zadaniem bibliotek, również bibliotek klasztornych, jest zapewnienie czytelnikom różnorodności źródeł. Źródeł występujących w formie drukowanej, tj. książek, periodyków oraz źródeł występujących na nośnikach elektronicznych, na przykład bibliograficzne zestawienia tematyczne na CD-romach, które nieustannie należy aktualizować i powiększać. Dlatego Biblioteka czerneńska dba o udostępnienie różnorodnej informacji pod względem wielości autorów, tematów i poglądów. W Bibliotece jest przeprowadzana selekcja zbiorów oraz ocena ich wiadomości. Personel biblioteczny, stara się fachowo określać wartość dokumentów i stopień ich wiarygodności.

Biblioteka jako miejsce pracy naukowej. Czytelnia biblioteczna stwarza możliwości pogłębiania wiedzy. Czerneńska czytelnia stała się miejscem pracy naukowej dla wspólnoty zakonnej ale również dla ojców, kleryków i braci zakonnych przyjeżdżających z innych domów zakonnych. Służy również swoim czytelnikom miejscem odpoczynku i rozrywki intelektualnej.

Biblioteka jako miejsce integracji kulturowej. W czasach współczesnych, pielęgnowających indywidualizm i potrzebę samorealizacji, tworzenie w bibliotekach miejsc integracji kulturowych dla wspólnoty, jest odpowiedzią na głęboką potrzebę spotkania. Czytelnia biblioteczna oferuje swoją przestrzeń kulturową dla czytelników chcących indywidualnie obcować z wiedzą, ale i służy zorganizowanymi akcjami, jest miejscem spotkań zakonników, odbywają się tu nagrania radiowe oraz telewizyjne. Można tu również organizować wystawy.

W Polsce nierozzerwalnie od kilku wieków powstają biblioteki klasztorne i stają się one ważnymi i decydującymi ośrodkami rozwoju nauki i kultury. Rozumiejąc potrzebę ich powstawania są dziś dla nas, miejscem kultu rzetelnej pracy umysłowej i twórczej myśli

ludzkiej oraz coraz częściej pełnią rolę, nowoczesnego i szybkiego narzędzia dotarcia do poszukiwanej informacji.

Podsumowując, możemy stwierdzić, że Kościół i środowiska naukowe są w naturalny sposób sprzymierzone w budowaniu wspólnego skarbcza nauki i kultury. Szczególne miejsce owego współdziałania stanowią biblioteki klasztorne, które gromadzą, przechowują i udostępniają zbiory, sięgające swą genezą średniowiecza. Powtarzając za Janem Pawłem II możemy powiedzieć, że „Biblioteka jest szczególną świątynią twórczego ducha ludzkiego, który odzwierciedla owo Boże Tchnienie, jakie towarzyszyło dziełu stworzenia świata i człowieka.”¹³

¹³ Jan Paweł II. *Przemówienie podczas poświęcenia Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego, 11 czerwca, 1999 r.* [Dok. elektr.]. Tryb dostępu: <http://ebib.oss.wroc.pl/2002/35/witczak.php> [odczyt: 12.07.2009].